BUTLLETÍ

DE LA

Institució Catalana d'Història Natural

2.ª Sèrie. Barcelona, Abril-Maig, 1922. Vol. II — Núm. 4-5

SECCIÓ OFICIAL

SESSIÓ CIENTÍFICA DEL 6 D'ABRIL 1922.

Presidència del Sr. Artur Bofill i Poch
President

Amb assistència dels membres senyors, Bataller, Bordás, Bofill i Pichot, Canals, Codina, Crespi, Faura, Ferrer i Vert, Maluquer (S.), Marcet (J.), Mas de Xaxars, Massutí, Sala, Vázquez i Zariquiey i Alvarez, el Sr. President declara oberta la sessió a les set de la vetlla.

El membre R. P. Barnola excusa la no assistència.

Són admesos per unanimitat com a membres de l'Institució el Sr. Jaume Nonell, Enginyer Agrònom, Baix de Sant Pere n.º 1 qui es dedica a *Patologia Vegetal* i el Sr. Santiago Gras i Tarré, Metge, Provença 310, entressol, qui es dedica a *Biologia* presentats enla sessió anterior.

El Sr. President dóna compte de la invitació rebuda de la Societat de C. N. Club Muntanyenc per assistir a la sessió necrològica que la esmentada societat celebrà el 4 del corrent mes en memòria de l'il·lustre consoci En Lluis Marià Vidal (a. c. s.) designant per aquell acte al membre Sr. Codina.

El Sr. Secretari llegeix l'informe financier tramès per els membres Srs. O. C. Rosset i J. B. de Aguilar-amat designats per a la revissió de comptes i estat de caixa en finar l'any 1921. En l'esmentat informe, després de testificar la complerta exactitud, verificada la comptabilitat amb els comprovants a la vista, llurs firmants demanen un vot de gràcies per al tresorer Sr. Codina que amb tant d'acert administra els nostres cabals, acordant-se aixís per unanimitat.

El Sr. BORDÀS fa donatiu per a la biblioteca de vàries publicacions de què n'és autor.

Acte seguit es fan les següents

COMUNICACIONS VERBALS:

El Museu Anatòmic de la Facultat de Medicina.—En la reorganització de la secció d'Anatomia Comparada d'aquest museu s'acordà segons comunica el Sr. VÁZQUEZ sol·licitar el concurs de les societats científiques d'aquesta ciutat per a obtenir d'elles quant sigui necessari en material i ajuda tècnica, demanant amb aquest motiu el de l'INSTITUCIÓ.

Restes fòssils a Sarrià.—El Dr. FAURA comunica que en les excavacions d'una obra que se està fent a Sarrià cap al cantó de Pedralbes en començament de l' Avinguda Pearson propietat de En J.BALET arribà a coneixement seu la troballa d'unes ossamentes fòssils que és van extraient ara segons llurs indicacions. Per les pesses fins ara extretes sembla que es tracta de l'esquelet d'un Mamuth empotrat en el quaternari d'aquella localitat.

Dades mastològiques.—El R. P. BARNOLA comunica haver trobat en el camí de les pedreres de margues d'on es beneficia el ciment a Vallcarca de Sitjes, el dia 26 del passat març un exemplar de rata saiarda, *Eliomys quercinus* L. destroçat per alguna petita fera o au de rampinya.

El 4 d'aquell mes ço que ve observant d'ensà molts anys en la mateixa època, trobà un «bufó» al jardí de Sarrià, trossejat segurament per els gats, en estat completament inservible, per a la seva conservació. L'aparició periòdica per abril i setembre té alguna significació etiològica? Es tracta de *Crocidura russula pulchra* Cabrera.

Opinió sobre una malaltia dels alls.—El Dr. BOFILL i PICHOT dóna compte d'uns treballs fets junt amb el Dr. Claudi SALA, en l'estudi d'una malaltia dels alls denominada pels pagesos de Banyoles «Boixat dels alls» i pels del Penadés «Alls arrebassats», la que afecta extraordinàriament el cultiu del *Allium sativum* que té molta importància a Catalunya, doncs, en la província de Girona comprèn, segons dades del Sr. CATASÚS, enginyer cap de la província, unes 850 hectàreas i en la de Barcelona unes 583, no havent pogut conseguir els de les dos restants o sia de Lleida i Tarragona, amb una producció aproximada de 1.425,000 forcs de cent cabeces que a 4 pessetes 5.700,000, i tenint en compte que les pèrdues ocasionades per la malaltia representen un 25 a 30 per cent, que vénen a ser un milió i mig de pessetes, es comprèn el benefici que produiria el descobriment dels mitjans per a combatre-la amb eficàcia. Amb aital motiu s'han fet investigacions en aquest sentit, procurant en primer terme averiguar quina és la etiologia del mal.

En 1913 D. V. PASTOR, enginyer agrònom, després de dedicar algun temps al seu estudi, indicà que per no tenir laboratori ni mitjans l'Estat,no es podien fer les investigacions necessàries, però suposava que la causa era d'orígen bacil·lar, assenyalant al mateix temps en els bulbs de la liliacea la presència d'un acarid que no determinà.

Més endavant, en 1915 els Srs. ALSIUS i VIDAL, il·lustrats farmacèutic i veterinari de Banyoles, donaren a llum una memòria sumament interessant sobre aquest tema, en la que suposaven que els causants de la epidèmia eren un acarid el *Rhizoglyphus equinopus* Rob. i un nematode anguilulid el *Tylenchus devastatrix* Khün,consignant en aquest darrer el paper principal.

L'any 1918 vaig llegir la esmentada monografia emprenent algunes investigacions, per a procurar aclarir la qüestió, en diferents comarques, quin primer resultat fou el trobar en alls procedents de la banda de Manresa, Vilafranca i Vilatorta, els mateixos paràsits coneguts, de orígen animal, la *Peronospora Schleideni* Ung. que posteriorment he sapigut havia trobat l'eminent botànic GONZÁLEZ FRAGOSO en 1917, el *Macrosporium parasiticum* Thürn i l'*Sclerotium cepivorum* Berk., però suposant que aquests dos últims eren més aviat sapròfits, vaig atribuir la major importància a la *Peronospora* i així ho vaig indicar en el Congrés de la Federació Catalana-Balear que tingué lloc en maig de 1921,oferint al mateix temps anar continuant les observacions començades ja en el propi any, i que no es podien comunicar fins a obtenir els resultats de la collita pendent; pocs dies després aní a Vilafranca, trobant la major part dels camps, en diferents indrets i molt distants uns dels altres, atacats del robell que és ocasionat per la *Puccinia allii* Rud. que ataca les fulles i els caps florals però no els bulbs, de manera que exceptuant aquelles plantes que tenien altra malaltia subterrània,presentaven molts d'ells,fins dels més atacats,les cabeces boniques i desenrotllades.

De tot lo vist fins ara sembla despendre's que les malalties criptogàmiques que radiquen en les fulles no són les que ocasionen el «Boixat»; faltava observar la evolució del procés en els bulbs i aquest any o sigui en la collita 1921-22 en quin el Sr. VIDAL ha emprès una sèrie d'experiments en moltes parcel·les de terra destinades al cultiu del *Allium sativum* tenint al mateix temps la amabilitat d'enviar-nos amb certa freqüència exemplars lesionats en els primers períodes evolutius de la planta, hem anat adquirint el convenciment de que la malaltia radica essencialment en el bulb, i que probablement ve produida per el *Sclerotium cepivorum* Berk. que segons VOGLINO no seria més que una forma del *Sphacelia Allii*.

Com que el meu objecte no és altre que adelantar aquesta opinió, no detallo més la nota per a fer-ho quan l'estudi sigui complert.

TREBALLS ORIGINALS: A. BOFILL i POCH: Dades malacològiques tarrago-

nines.—A. CRESPI: Alguns foraminífers de les Balears.—J. SOLÁ, Sch. P.: Troballa de restes de *Hipparion*.

No havent-hi altres assumptes de què tractar s'aixeca la sessió a les 20'30.

SESSIÓ CIENTÍFICA DEL 4 DE MAIG DE 1922

Presidència del Sr. Artur BOFILL i POCH

President

Amb assistència dels membres Srs. BOFILL i PICHOT, CRESPI, CODINA, FERRER i VERT, MAS DE XAXARS, MARCET (J.), MASSUTÍ, MALUQUER (S.), SAGARRA (I.) i ZARIQUIEY i ALVAREZ, el Sr. President declara oberta la sessió a les 7 de la vetlla.

Es tramet una efusiva salutació del membre senyor GARCIAS lamentant que el seu regrés urgent a Artà (Mallorca) no li permeti assistir a la sessió. Fa donatiu de la quantitat de 30 pessetes per a el BUTLLETÍ. Remerciaments.

El volum V de Treballs de la INSTITUCIÓ corresponent a 1919-20 circula entre els presents; consta de 453 pàgines amb nombrosos gravats i es repartirà oportunament.

De l'Institut d'Estudis Catalans s'ha rebut una comunicació de convit a la 6.ª Festa Anyal de repartiment de premis delegant-se per assistir a l'esmentat acte al membre Sr. Josep M.ª BOFILL i PICHOT.

El Secretari llegeix una lletra rebuda de la novella *Sociedade Entomologica do Brasil* participant la seva fundació en febrer d'enguany.

L'INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTÒRIA NATURAL, va acordar celebrar la segona excursió científica col·lectiva reglamentària a la comarca olotina (Girona).Per les gestions fetes per els membres designats de organitzar-la senyors BOLÓS i BATALLER podem comunicar que l'excursió tindrà lloc en els pròxims dies 13, 14 i 15 de juliol amb itinerari inicial a Camprodón, Santa Magdalena (Puigsacalm) i llac de Banyoles.

Es d'esperar de l'interés dels membres per l'explendor i bon èxit de l'excursió que no faltaran a la mateixa. Es prega assabentar abans del 1 de juliol l'assistència a l'excursió al Sr. Secretari per a poder redactar el programa definitiu que és comunicarà oportunament.